

دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در آستانه ازدواج و ارتباط آن‌ها با متغیرهای دموگرافیک

مریم کاتوزیان^۱، سودابه آقابابایی^۲، لیلی تاپاک^۳، بتول خداکرمی^۴، رفعت بخت^۵*

تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۱۱/۲۱ تاریخ پذیرش ۱۴۰۱/۰۳/۰۵

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: با توجه به اهمیت دانش و نگرش جنسی در زندگی زناشویی، مطالعه‌ای باهدف تعیین میزان دانش و نگرش جنسی و ارتباط آن‌ها با عوامل دموگرافیک دختران نوجوان در آستانه ازدواج انجام شد.

مواد و روش کار: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، ۱۳۰ دختر نوجوان به روش تصادفی از بین مراجعه‌کنندگان به مرکز سلامت خانواده شهرستان همدان از آبان تا اسفند سال ۱۳۹۹ انتخاب شدند و پرسشنامه‌های دموگرافیک و دانش و نگرش جنسی (SKAS) را تکمیل نمودند. برای تحلیل روابط بین متغیرها از آزمون‌های آماری تحلیل واریانس یک‌طرفه، تی مستقل، و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. تمام آزمون‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 23 انجام و در تمامی تحلیل‌ها سطح اطمینان ۰/۹۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: اصلی‌ترین منبع اطلاعات جنسی در ۵۳/۲ درصد افراد، اینترنت بود. میانگین نمره دانش و نگرش جنسی افراد به ترتیب ۲۴/۶۲ و ۲۳/۵۶ بود. نمره دانش جنسی در ۲۱/۵ درصد و نگرش جنسی در ۸۱ درصد دختران، کمتر از متوسط (۳۰) بود. بین دانش و نگرش جنسی دختران همبستگی وجود نداشت، ولی بین سن دختران با نمره دانش ($P=0/022$) و نیز نگرش جنسی آن‌ها ($P<0/001$) ارتباط خطی مستقیم و معنی‌دار وجود داشت. بین دسترسی به اینترنت با میانگین نمره دانش جنسی ($P<0/001$) و نیز با نگرش جنسی ($P=0/003$) ارتباط آماری معنی‌دار وجود داشت. بین میانگین نمره نگرش جنسی با سطح تحصیلات دختران ($P=0/004$) و نیز با سطح تحصیلات همسرانشان ($P=0/028$) ارتباط آماری معنی‌دار وجود داشت. بین دانش و نگرش جنسی دختران با محل سکونت در شهر و روستا و تعداد خواهر و برادر آن‌ها و همسرانشان ارتباطی وجود نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری: نمره دانش جنسی بیش از دوسوم دختران بیشتر از متوسط و نمره نگرش جنسی بیش از دوسوم دختران کمتر از متوسط بود. بین دانش و نگرش جنسی با سن، و نگرش جنسی با سطح تحصیلات دختران و همسرانشان ارتباط وجود داشت.

کلیدواژه‌ها: مشاوره جنسی، دانش، نگرش، رابطه جنسی، ازدواج، نوجوان

مجله پرستاری و مامایی، دوره بیست و یکم، شماره چهارم، پی‌درپی ۱۶۵، تیر ۱۴۰۲، ص ۳۳۳-۳۲۱

آدرس مکاتبه: دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران، دانشکده پرستاری و مامایی، تلفن: ۰۹۱۸۳۱۵۵۸۹۲

Email: rbakht@yahoo.com

مقدمه

است و سلامت آن، تعالی روحی و معنوی و رشد فکری جامعه را در پی دارد. یکی از مباحث عام جامعه امروز تقویت پایه‌های زندگی زناشویی است. بیش از نیمی از مشکلات جنسی که باعث نابودی زندگی و روابط زناشویی می‌شود به علت آگاهی ناکافی یا عقاید نادرست در مورد روابط جنسی است (۳). سیستم زوجی سیستمی است که اعضای آن یعنی زن و مرد با یکدیگر در تعامل هستند و بر

شالوده یک جامعه ایدئال از خانواده سالم پی‌ریزی می‌شود. نهاد خانواده سیستم پویا و فعالی است که عناصر موجود در آن بر هم تأثیر متقابل دارند (۱). خانواده نقش بسیار مهم بر سلامت روان انسان‌ها دارد و بسیاری از ناهنجاری‌های روانی و رفتاری انسان‌ها ریشه در خانواده دارد (۲). در واقع خانواده سلول بنیادی پیکر جامعه

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

^۲ استادیار بهداشت باروری، مرکز تحقیقات مراقبت از مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

^۳ استادیار آمارحیاتی، مرکز تحقیقات مدل‌سازی بیماری‌های غیرواگیر دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

^۴ مربی و عضو هیئت علمی گروه مامایی و عضو مرکز تحقیقات مراقبت از مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

^۵ دکتری بهداشت باروری، گروه بهداشت مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران (نویسنده مسئول)

تفکر مثبت یا منفی فرد در تعبیر و تفسیر رویدادها و ارتباطات جنسی است (۱۶). آگاهی و دانش جنسی زوجین، لذت و بهبود رابطه زناشویی و عاطفی بین آن‌ها را در پی دارد و بسیاری از باورها و اعتقادات اشتباه و اضطراب و تنش‌های موجود در برقراری ارتباط جنسی را از بین می‌برد. اگر زوجین در زندگی خود شناخت بیشتری نسبت به این بعد مهم رابطه داشته باشند، قادر خواهند بود که شیوه‌های ارتباطی خود را تغییر دهند و آن‌ها را بهبود بخشند و در هنگام بروز تعارضات و مشکلات زناشویی یک راه‌حل سازنده را در پیش بگیرند (۱۷) به طوری که در مطالعات نشان داده شده است که دانش و نگرش جنسی می‌توانند پیشگویی‌کننده رضایت جنسی باشد (۱۸) و بین رضایت جنسی و سازگاری زناشویی با تعهد، صمیمیت و دانش و نگرش جنسی و سازگاری زناشویی رابطه مثبت وجود دارد (۱۹). یکی از مهم‌ترین اهداف کلاس‌ها و آموزش‌های پیش از ازدواج ارتقاء دانش و نگرش جنسی زوجین می‌باشد اما نقطه‌ضعف کلاس‌ها آموزشی بودن و نبرداختن به جنبه مشاوره‌ای است. در حقیقت آنچه باعث می‌شود که این کلاس‌ها آن‌چنان که باید بازدهی نداشته باشد این است که آموزش‌ها مختصر بوده و در وقت کم به زوجین داده می‌شود. برخی رویکردهای روان‌شناختی بر این فرض‌اند که باورها و افکار نادرستی که زوجین در مورد خود و همسر و رابطه دارند باعث می‌شود احساسات آزاردهنده‌ای مثل اضطراب، خشم، شرم و خجالت را تجربه کنند و نتوانند از یک رابطه سالم لذت ببرند (۲۰). همچنین در تحقیقاتی که در سوئد و ایتالیا و ایالات متحده انجام گرفت، اختلاف سطح آگاهی زنان و مردان معنادار بود و مشخص گردید زنان نسبت به مردان آگاهی پایین‌تری نسبت به مسائل جنسی دارند (۲۱). لذا با توجه به اهمیت دانش و نگرش جنسی در زندگی زناشویی افراد، این مطالعه باهدف تعیین سطح دانش و نگرش جنسی و ارتباط آن‌ها با عوامل دموگرافیک دختران نوجوان در آستانه ازدواج انجام شد تا بتوان از نتایج آن به‌عنوان راهگشایی برای برنامه‌ریزی و انجام مداخلات ارتقائی برای این قشر از جامعه که همسران و مادران آینده می‌باشند استفاده نمود.

مواد و روش کار

در این مطالعه توصیفی ۱۳۰ دختر نوجوان متقاضی ازدواج (۱۹-۱۳ ساله) مراجعه‌کننده به مرکز سلامت خانواده شهرستان همدان از آبان ماه تا اسفندماه سال ۱۳۹۹ به تصادف انتخاب و از نظر دانش و نگرش جنسی و ارتباط این متغیرها با متغیرهای دموگرافیک بررسی شدند. حجم نمونه با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصدی و انحراف معیار نمره دانش برابر ۶ (حاصل از مطالعه سلطانی و همکاران (۲۲)) و خطای برآوردی به میزان ۱ واحد با کمک رابطه:

یکدیگر تأثیر می‌گذارند (۴). یکی از ضروری‌ترین نیازهای زوجین ساختن و حفظ یک رابطه نزدیک است تا بتوانند با ایجاد صمیمیت زناشویی و حفظ آن ازدواج موفق داشته باشند (۵). از تکالیف مهم زندگی زناشویی توانایی ایجاد و حفظ صمیمیت با همسر است (۶). Bagarozzi دو بعد از ابعاد نه‌گانه صمیمیت را جسمی و جنسی می‌داند (۷). دو عامل آگاهی و دانش نسبت به مسائل جنسی حائز اهمیت بوده و بر همه تعاملات و ارتباطات زندگی زوجین تأثیرگذار است. عدم آگاهی و دانش ناکافی جنسی و اطلاعات نادرست در زمینه مسائل جنسی منجر به افزایش نارضایتی و آسیب‌های جنسی زوجین می‌گردد (۸). بسیاری از زوجین زندگی زناشویی را در حالی آغاز می‌کنند که توان شروع زندگی مستقل را به لحاظ برآورده نشدن نیازهای آموزشی و بهداشتی خاص خود ندارند. غفلت از این نیازها و عدم تأمین آن‌ها هزینه‌های غیرقابل‌پیش‌بینی بر سیستم بهداشتی و قضایی تحمیل خواهد کرد (۹). در واقع سلامت جسمی و روانی و اجتماعی زوجین جوان با سلامت خانواده و ایجاد نسل سالم در ارتباط است. شرکت در برنامه آموزش و مشاوره قبل از ازدواج ممکن است اولین تماس زوجین با نظام سلامت باشد که درک و رضایت‌مندی آن‌ها از این خدمت نقش مؤثری در ادامه استفاده از خدمات بهداشتی خواهد داشت (۱۰). در این راستا یادگیری و آموزش صحیح مسائل جنسی مانع بروز اختلالات جنسی گردیده و باعث می‌شود در مواجهه با مسائل جنسی برخورد مناسب اتخاذ شود (۱۱). طبق تعریف WHO نوجوانی دوره‌ای از زندگی (۱۹-۱۰ سالگی) با نیازهای خاص سلامتی و رشدی است. همچنین زمانی برای پیشرفت دانش و مهارت‌ها - یادگیری برای مدیریت احساسات و روابط و دستیابی به ویژگی‌ها و توانایی‌هایی است که برای لذت بردن از سال‌های زندگی و ایفای نقش بزرگسالان مهم خواهد بود (۱۲). در خصوص طول دوره نوجوانی اتفاق نظر کاملی بین روان‌شناسان وجود ندارد. آنان طول این دوره را از سیزده سال تا چهارده سال دانسته‌اند، اما در آثار جدیدتر روان‌شناسی معمولاً سنین ۱۳-۱۱ تا ۱۸-۲۰ سالگی را دوره نوجوانی به حساب آورده‌اند (۱۳). در جامعه ایران به دلایل مذهبی و فرهنگی اکثر نوجوانان و به‌ویژه دختران اطلاعات درست و مناسبی در رابطه با تغییرات بدنی دوران بلوغ ندارند و چه‌بسا به دلیل کسب این اطلاعات از منابع ناآگاه و نامطمئن در زندگی خانوادگی خود دچار مشکلات جسمی و روانی می‌شوند (۱۴). پژوهشگران معتقدند دانش و نگرش جنسی با جنبه‌های مختلف رفتار، عملکرد و رضایت و سلامت جنسی رابطه دارد (۱۵). در واقع دانش جنسی، مجموعه معلومات، اطلاعات، دانش و آگاهی فرد در مورد جنسیت و مسائل جنسی از جمله جنبه‌های فیزیولوژی تولیدمثل، عملکرد و رفتار جنسی است و نگرش جنسی عبارت از باورهای فرد در مورد فعالیت‌ها و نقش‌های جنسیتی و

$$n = \left(\frac{z_{1-\frac{\alpha}{2}} \sigma}{E} \right)^2$$

برابر ۱۳۰ به دست آمد. برای دسترسی به اطلاعات دموگرافیک از پرسشنامه دموگرافیک و برای سنجش دانش و نگرش جنسی از پرسشنامه فارسی دانش و نگرش جنسی SKAS استفاده شد. جهت تعیین روایی محتوای پرسشنامه ده نفر از اعضای هیئت‌علمی دانشکده پرستاری و مامایی در مورد آیت‌های این پرسشنامه نظرات اصلاحی خود را بیان کردند و پس از بررسی تیم تحقیق اصلاحات اعمال شد. برای پایایی پرسشنامه پس از هماهنگی با ۳۰ نفر از دختران نوجوان مراجعه‌کننده به مرکز سلامت خانواده شهرستان همدان پرسشنامه به فاصله دو هفته توسط آنان تکمیل و ضریب آلفا کرونباخ آن محاسبه شد که مقدار آن 0/93 درصد بود. پرسشنامه فارسی دانش و نگرش جنسی اسکاس در سال ۱۳۹۳ توسط فرج‌نیا، حسینیان، شهیدی و صادقی در ایران بر اساس پرسشنامه‌های جهت‌گیری رابطه جنسی اسنل (۱۹۹۰)، پرسشنامه دانش و نگرش جنسی بشارت (۱۳۸۴)، پرسشنامه دانش جنسی آن هوبر (۱۹۹۲) و پرسشنامه نگرش جنسی خوشابی و والایی (۱۳۷۹) تهیه شد. این مقیاس دارای ۲۰ آیت‌م است که در ۲ مؤلفه‌ی دانش جنسی و نگرش جنسی طبقه‌بندی می‌شوند. معیارهای ورود به مطالعه طیف سنی ۱۹-۱۳ سال (سن قانونی ازدواج در ایران برای دختران ۱۳ سال می‌باشد (۱۳))، توانایی خواندن و نوشتن، عدم ابتلا به اختلالات روانی و جسمی بنا به اظهار فرد، ازدواج اول، سکونت در شهرستان همدان، عدم اعتیاد به مواد مخدر و الکل بود. به‌منظور مقایسه بررسی ارتباط بین متغیرهای دموگرافیک و زمینه‌ای از روش‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه، آزمون آماری تی مستقل، ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. تمام آزمون‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 23 انجام و در تمامی تحلیل‌ها سطح اطمینان ۰/۹۵ در نظر گرفته شد.

این مطالعه در سال ۱۳۹۹ توسط کمیته اخلاق شورای تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی همدان (IR.UMSHA.REC.1399.560) تأیید شد. رضایت‌نامه کتبی آگاهانه از شرکت‌کنندگان در این مطالعه اخذ و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات آن‌ها مطابق دستورالعمل‌ها و مقررات مربوطه محرمانه نگه‌داشته می‌شود.

یافته‌ها

در این مطالعه نوع ازدواج همه زوجین دائم بوده است و میانگین سنی (انحراف معیار) دختران مورد مطالعه (۱±/۶۷) ۱۶/۴۹ سال با حداقل ۱۳ سال و حداکثر ۱۹ سال و میانگین سنی همسران آن‌ها ۲۴/۵۶ (±۳/۴۵) سال با حداقل ۱۶ سال و حداکثر ۳۶ سال بود. میانگین درآمد همسر (۲±/۸) ۳/۳۴ میلیون تومان با حداقل ۰/۳ و حداکثر ۱۵ میلیون تومان و میانگین مدت آشنایی (۱±/۱) ۴/۴۱ ماه با حداقل ۰/۳ و حداکثر ۹۶ ماه بود. بیشتر دختران مشارکت‌کننده در مطالعه دسترسی به اینترنت داشتند (۵۹/۴ درصد) و اکثراً اظهار داشتند که در زمینه جنسی اطلاعات دریافت کرده‌اند (۵۹/۲ درصد) و اصلی‌ترین منبع اطلاعاتی بیشتر دخترانی که اظهار دریافت اطلاعات داشتند اینترنت بود (۳۲/۲ درصد) (جدول ۱). توزیع نمره دانش و نگرش جنسی و نمره مجموع آن‌ها با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف (K-S) نرمال بود ($P > 0/05$). حداقل و حداکثر و میانگین نمره دانش و نگرش جنسی و مجموع آن‌ها در نمودار ۱ آورده شده است. میزان نمره متوسط برای هر یک از متغیرهای دانش و نگرش جنسی ۳۰ و برای مجموع دانش و نگرش ۶۰ بود (نمودار ۲).

آماره همبستگی پیرسون نشان داد که بین دانش و نگرش جنسی دختران همبستگی وجود نداشته ($r = -0/080$ و $P = 0/366$) ولی ارتباط خطی مستقیم و معنی‌داری بین سن دختران با نمره دانش و نگرش جنسی و مجموع نمره دانش و نگرش جنسی آن‌ها وجود داشت. به‌عبارت‌دیگر با افزایش سن دختران نمره دانش و نگرش جنسی دختران به‌طور متوسط افزایش می‌یافت. همچنین ارتباط خطی مستقیم و معنی‌دار آماری بین سن همسران دختران مورد مطالعه و نگرش جنسی و همچنین مجموع نمره دانش و نگرش جنسی دختران مشاهده شد اما ارتباطی بین نمرات دانش و نگرش جنسی با میزان درآمد همسر، مدت آشنایی و تعداد خواهر و برادر وجود نداشت (جدول ۲).

آزمون‌های آماری (تحلیل واریانس و تی مستقل) نشان دادند تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره دانش جنسی در دختران با سطح تحصیلات آن‌ها و همسرانشان و تحصیلات پدر و مادر دختران و پدر و مادر همسرانشان و همچنین با محل سکونت آنان یا همسرانشان در شهر یا روستا و داشتن منزل استیجاری یا شخصی و تعداد خواهر و برادر متأهل یا مجرد وجود نداشت. میانگین نمره دانش دخترانی که اظهار داشتند اطلاعات جنسی دریافت کرده و همچنین دخترانی که دسترسی به اینترنت داشتند و دخترانی که ازدواج فامیلی داشتند به‌طور معنی‌داری بیشتر بود (جدول ۳).

بین میانگین نمره نگرش جنسی دختران با سطح تحصیلات آن‌ها و تحصیلات همسرانشان و تحصیلات پدر آن‌ها و تحصیلات پدران همسرانشان تفاوت آماری معنی‌دار وجود داشت. یعنی با افزایش سطح تحصیلات آن‌ها میانگین نمره نگرش جنسی دختران افزایش می‌یافت. بین میانگین نمره نگرش جنسی دختران با شغل همسران آن‌ها تفاوت معنی‌دار آماری وجود داشت (نمره نگرش

جنسی در دخترانی که همسرانشان کارمند بودند بیشتر بود). همانند دانش جنسی میانگین نمره نگرش جنسی دخترانی که اظهار داشتند اطلاعات جنسی دریافت کرده و همچنین دخترانی که دسترسی به اینترنت داشتند به طور معنی داری بیشتر بود اما با اینکه میانگین نمره نگرش جنسی دخترانی که ازدواج فامیلی داشتند بیشتر بود ولی این تفاوت به صورت آماری معنی دار نبود (جدول ۴).

جدول (۱): توزیع فراوانی مطلق و نسبی خصوصیات جمعیت شناختی نمونه های پژوهش (۱۳۰ نفر)

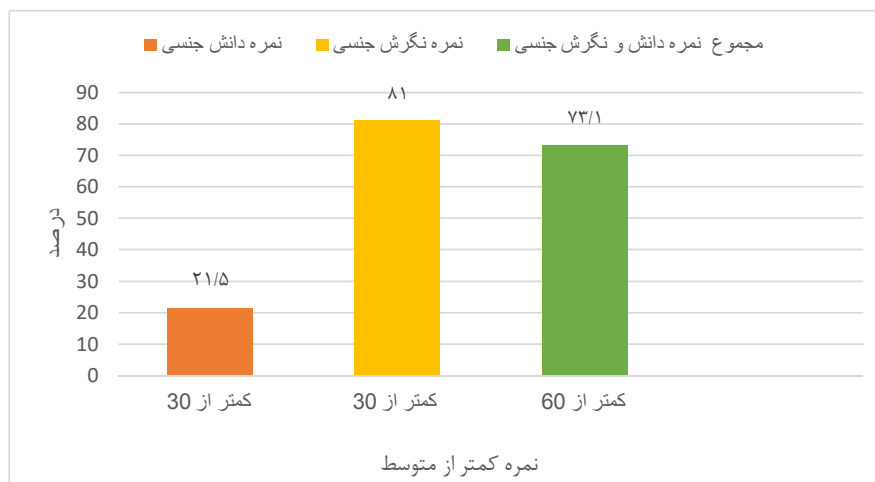
متغیر	سطوح متغیر	تعداد (درصد)
تحصیلات	زیر دیپلم	۱۰۰ (۷۶/۹)
	دیپلم	۲۵ (۱۹/۲)
	سال اول دانشگاه	۵ (۳/۸)
تحصیلات همسر	زیر دیپلم	۴۸ (۳۶/۹)
	دیپلم	۶۲ (۴۷/۷)
	دانشگاهی	۲۰ (۱۵/۴)
شغل	شاغل	۵ (۳/۸)
	غیر شاغل	۱۲۵ (۹۶/۲)
شغل همسر	کارمند	۲۹ (۲۲/۳)
	آزاد	۹۸ (۷۵/۴)
	بیکار	۳ (۲/۳)
محل سکونت	شهر	۷۷ (۵۹/۲)
	روستا	۵۳ (۴۰/۸)
محل سکونت همسر	شهر	۸۸ (۶۷/۷)
	روستا	۴۲ (۳۲/۳)
نوع ازدواج	فامیلی	۲۰ (۱۵/۴)
	غیر فامیلی	۱۱۰ (۸۴/۶)
نوع واحد مسکونی	شخصی	۱۰۳ (۷۹/۲)
	استیجاری	۲۷ (۲۰/۸)
نوع واحد مسکونی همسر	شخصی	۱۱۶ (۸۹/۲)
	استیجاری	۱۴ (۱۰/۸)

نمودار (۱): مقادیر نمرات دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان مورد مطالعه

جدول (۲): ارتباط بین متغیرهای دموگرافیک کمی و نمره دانش و نگرش جنسی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون

متغیر	نمره دانش جنسی	نمره نگرش جنسی	نمره دانش + نگرش جنسی
سن	$r=0/20$ $p=0/022$	$r=0/33$ $p<0/001$	$r=0/39$ $p<0/001$
سن همسر	$r=0/1$ $p=0/220$	$r=0/22$ $p=0/012$	$r=0/24$ $p=0/005$
میزان درآمد همسر	$r=0/12$ $p=0/187$	$r=0/10$ $p=0/284$	$r=0/16$ $p=0/071$
مدت آشنایی	$r=0/09$ $p=0/341$	$r=0/08$ $p=0/392$	$r=0/13$ $p=0/153$
تعداد خواهر و برادر	$r=0/12$ $P=0/175$	$r=0/063$ $P=0/479$	$r=0/116$ $P=0/191$
تعداد خواهر و برادر متأهل	$r=0/029$ $P=0/744$	$r=0/103$ $P=0/245$	$r=0/089$ $P=0/314$

نمودار (۲): فراوانی نسبی نمرات دانش و نگرش جنسی کمتر از متوسط در دختران نوجوان مورد مطالعه

جدول (۳): مقایسه میانگین نمره دانش جنسی دختران مورد مطالعه و همسران آن‌ها در سطوح مختلف متغیرهای دموگرافیک کیفی

متغیر	دختران		همسران	
	تعداد (درصد)	میانگین نمره دانش جنسی (انحراف معیار)	تعداد (درصد)	میانگین نمره دانش جنسی (انحراف معیار)
تحصیلات	زیر دیپلم	100 (76/9)	34 (6/71)	34/10 (36/9) 48
	دیپلم	25 (19/2)	37/12 (5/72)	34/61 (6/74) 62
	سال اول دانشگاه	5 (3/8)	32/60 (9/73)	35/90 (6/84) 20
تحصیلات مادر	47 (36/2)	34/59 (5/71)	72 (55/4) 72	34/77 (6/35) 72

متغیر	دختران		همسران	
	تعداد (درصد)	میانگین نمره دانش جنسی (انحراف معیار)	تعداد (درصد)	میانگین نمره دانش جنسی (انحراف معیار)
زیر دیپلم	۷۲ (۵۵/۴)	۲۵ (۷/۰)	۵۰ (۳۸/۵)	۳۳/۹۶ (۷/۱۳)
	۱۱ (۸/۵)	۳۲/۲۷ (۵/۰۸)	۸ (۶/۲)	۳۷/۳۷ (۷/۴۴)
بی سواد	۴۴ (۳۳/۸)	۳۴/۸۸ (۵/۹۹)	۴۷ (۳۶/۲)	۳۵/۲۷ (۵/۸۰)
	۶۹ (۵۳/۱)	۳۴/۵۵ (۷/۳۳)	۶۹ (۵۳/۱)	۳۳/۹۸ (۷/۳۱)
زیر دیپلم و بالاتر	۱۷ (۱۳/۱)	۳۴/۲۳ (۶/۲۲)	۱۴ (۱۰/۸)	۳۵/۵۷ (۶/۶۹)
	۷۷ (۵۹/۲)	۳۴/۳۸ (۷/۲۹)	۸۸ (۶۷/۷)	۳۴/۸۵ (۷/۰۴)
محل سکونت	۵۳ (۴۰/۸)	۳۴/۹۶ (۵/۸۳)	۴۲ (۳۲/۳)	۳۴/۱۴ (۶/۰۵)
	۱۰۳ (۷۹/۲)	۳۴/۶۸ (۶/۵۸)	۱۱۶ (۸۹/۲)	۳۴/۷۵ (۶/۶۶)
نوع واحد مسکونی	۲۷ (۲۰/۸)	۳۴/۳۷ (۷/۳۴)	۱۴ (۱۰/۸)	۳۳/۵۰ (۷/۳۰)
	۵ (۳/۸)	۳۵/۵۰ (۴/۸۱)	۵ (۳/۸)	۳۵/۵۰ (۴/۸۱)
شغل	۱۲۵ (۹۶/۲)	۳۴/۵۷ (۶/۷۹)	۲۹ (۲۲/۳)	۳۴/۵۵ (۸/۲۹)
	۹۸ (۷۵/۴)	۳۴/۶۸ (۶/۳۱)	۹۸ (۷۵/۴)	۳۴/۶۸ (۶/۳۱)
شغل همسر	۳ (۲/۳)	۳۳/۳۳ (۳/۷۸)	۳ (۲/۳)	۳۳/۳۳ (۳/۷۸)
	۲۰ (۱۵/۴)	۳۷/۴۵ (۶/۲۴)	۲۰ (۱۵/۴)	۳۷/۴۵ (۶/۲۴)
نوع ازدواج	۱۱۰ (۸۴/۶)	۳۴/۱۱ (۶/۷۰)	۱۱۰ (۸۴/۶)	۳۴/۱۱ (۶/۷۰)
	۷۷ (۵۹/۲)	۳۶/۵۷ (۶/۲۱)	۷۷ (۵۹/۲)	۳۶/۵۷ (۶/۲۱)
دریافت اطلاعات	۵۳ (۴۰/۸)	۳۱/۷۹ (۶/۴۷)	۵۳ (۴۰/۸)	۳۱/۷۹ (۶/۴۷)
	۵ (۶/۵)	۳۵/۸۰ (۵/۷۲)	۵ (۶/۵)	۳۵/۸۰ (۵/۷۲)
اصلی ترین منبع دریافت اطلاعات	۴۱ (۵۳/۲)	۳۷/۴۸ (۶/۵۶)	۴۱ (۵۳/۲)	۳۷/۴۸ (۶/۵۶)
	۴ (۵/۲)	۳۵/۷۵ (۱۰/۹)	۴ (۵/۲)	۳۵/۷۵ (۱۰/۹)
اطلاعات خانواده	۲۵ (۳۲/۵)	۳۵ (۴/۸۸)	۲۵ (۳۲/۵)	۳۵ (۴/۸۸)
	۲ (۲/۶)	۴۱ (۲/۸۲)	۲ (۲/۶)	۴۱ (۲/۸۲)
دسترسی به اینترنت	۷۶ (۵۹/۴)	۳۶/۴۳ (۶/۸۸)	۷۶ (۵۹/۴)	۳۶/۴۳ (۶/۸۸)
	۵۲ (۴۰/۶)	۳۲ (۵/۶۹)	۵۲ (۴۰/۶)	۳۲ (۵/۶۹)

^a: One – way anova

^b: Independent t-test

جدول (۴): مقایسه میانگین نمره نگرش جنسی دختران مورد مطالعه و همسران آن‌ها در سطوح مختلف متغیرهای دموگرافیک کیفی

متغیر	دختران				همسران			
	تعداد (درصد)	میانگین نمره نگرش جنسی (انحراف معیار)	آماره p-value	تعداد (درصد)	میانگین نمره نگرش جنسی (انحراف معیار)	آماره p-value	تعداد (درصد)	آماره p-value
تحصیلات	زیر دیپلم	۱۰۰ (۷۶/۹)	۲۲/۵۳ (۶/۵۲)	۰/۰۰۴ ^a	۴۸ (۳۶/۹)	۲۲/۴۷ (۶/۵۳)	۰/۰۲۸	۳/۶۸ ^a
	دیپلم	۲۵ (۱۹/۲)	۲۶/۴۴ (۶/۹۲)		۶۲ (۴۷/۷)	۲۳/۲۲ (۶/۷۹)		
	سال اول دانشگاه	۵ (۳/۸)	۳۰ (۷/۷۵)		۲۰ (۱۵/۴)	۲۷/۲۵ (۷/۱۶)		
تحصیلات مادر	بی‌سواد	۴۷ (۵۶/۲)	۲۲/۲۷ (۶/۳۷)	۰/۲۱۷	۷۲ (۵۵/۴)	۲۲/۵۹ (۶/۶۱)	۰/۱۶۹	۱/۸۱ ^a
	زیر دیپلم	۷۲ (۵۵/۴)	۲۴/۰۹ (۷/۲۸)		۵۰ (۳۸/۵)	۲۴/۵۶ (۶/۸۲)		
	دیپلم و بالاتر	۱۱ (۸/۵)	۲۵/۶۳ (۵/۸۸)		۸ (۶/۲)	۲۶/۱۳ (۹/۰۵)		
تحصیلات پدر	بی‌سواد	۴۴ (۲۳/۸)	۲۱/۴۵ (۷/۲۰)	۰/۰۴۲	۴۷ (۳۶/۲)	۲۱/۹۳ (۶/۴۷)	۰/۰۳۱	۳/۵۸ ^a
	زیر دیپلم	۶۹ (۵۳/۱)	۲۴/۶۵ (۶/۲۰)		۶۹ (۵۳/۱)	۲۳/۹۲ (۶/۵۱)		
	دیپلم و بالاتر	۱۷ (۱۳/۱)	۲۴/۶۴ (۷/۸۲)		۱۴ (۱۰/۸)	۲۷/۲۸ (۸/۷۲)		
محل سکونت	شهر	۷۷ (۵۹/۲)	۲۳/۷۵ (۶/۹۹)	۰/۷۱۵	۸۸ (۶۷/۷)	۲۳/۸۴ (۶/۹۷)	۰/۵۱۷	ب/۰/۹۵
	روستا	۵۳ (۴۰/۸)	۲۳/۳۰ (۶/۸۰)		۴۲ (۳۲/۳)	۲۳ (۶/۷۴)		
نوع واحد مسکونی	شخصی	۱۰۳ (۷۹/۲)	۲۳/۷۲ (۶/۸۷)	۰/۶۰۹	۱۱۶ (۸۹/۲)	۲۳/۴۴ (۶/۷۲)	۰/۵۳۹	ب-۰/۶۲
	استیجاری	۲۷ (۲۰/۸)	۲۲/۹۶ (۷/۰۵)		۱۴ (۱۰/۸)	۲۴/۶۴ (۸/۴۲)		
شغل	شاغل	۵ (۳/۸)	۲۱/۸۰ (۸/۶۷)	۰/۵۶۰	۱۱۶ (۸۹/۲)	۲۳/۴۴ (۶/۷۲)	۰/۵۳۹	ب-۰/۶۲
	غیر شاغل	۱۲۵ (۹۶/۲)	۲۳/۶۴ (۶/۸۴)		۱۴ (۱۰/۸)	۲۴/۶۴ (۸/۴۲)		
شغل همسر	کارمند	۲۹ (۲۲/۳)	۲۶/۲۴ (۶/۸۹)	۰/۰۴۳	۲۹ (۲۲/۳)	۲۶/۲۴ (۶/۸۹)	۰/۰۴۳	۳/۲۴ ^a
	آزاد	۹۸ (۷۵/۴)	۲۲/۸۹ (۶/۷۸)		۹۸ (۷۵/۴)	۲۲/۸۹ (۶/۷۸)		
	بیکار	۳ (۲/۳)	۱۹/۶۷ (۴/۰۴)		۳ (۲/۳)	۱۹/۶۷ (۴/۰۴)		
نوع ازدواج	فامیلی	۲۰ (۱۵/۴)	۲۵/۸۰ (۷/۴۰)	۰/۱۱۶	۲۰ (۱۵/۴)	۲۵/۸۰ (۷/۴۰)	۰/۱۱۶	ب/۱/۵۸
	غیر فامیلی	۱۱۰ (۸۴/۶)	۲۳/۱۶ (۶/۷۵)		۱۱۰ (۸۴/۶)	۲۳/۱۶ (۶/۷۵)		
دریافت اطلاعات	بلی	۷۷ (۵۹/۲)	۲۵/۰۸ (۷/۲۲)	۰/۰۰۲	۷۷ (۵۹/۲)	۲۵/۰۸ (۷/۲۲)	۰/۰۰۲	ب۳/۱۱
	خیر	۵۳ (۴۰/۸)	۲۱/۳۸ (۵/۷۸)		۵۳ (۴۰/۸)	۲۱/۳۸ (۵/۷۸)		
منبع دریافت اطلاعات	دوستان	۵ (۶/۵)	۲۶/۳۹ (۷/۵۷)	۰/۰۹۲	۵ (۶/۵)	۲۶/۳۹ (۷/۵۷)	۰/۰۹۲	۲/۰۸ ^a
	اینترنت	۴۱ (۵۳/۲)	۲۳/۲۴ (۶/۲۱)		۴۱ (۵۳/۲)	۲۳/۲۴ (۶/۲۱)		
	کتاب	۴ (۵/۲)	۲۸ (۷/۸۷)		۴ (۵/۲)	۲۸ (۷/۸۷)		
اطلاعات خانواده	خانواده	۲۵ (۳۲/۵)	۱۹/۲۰ (۴/۷۶)	۰/۰۰۳	۲۵ (۳۲/۵)	۱۹/۲۰ (۴/۷۶)	۰/۰۰۳	ب۳/۰۱
	مشاوره	۲ (۲/۶)	۳۰ (۷/۰۷)		۲ (۲/۶)	۳۰ (۷/۰۷)		
دسترسی به اینترنت	بلی	۷۶ (۵۹/۴)	۲۵/۰۳ (۷/۵۸)	۰/۰۰۳	۷۶ (۵۹/۴)	۲۵/۰۳ (۷/۵۸)	۰/۰۰۳	ب۳/۰۱
	خیر	۵۲ (۴۰/۶)	۲۱/۳۸ (۵/۱۹)		۵۲ (۴۰/۶)	۲۱/۳۸ (۵/۱۹)		

^a: One – way anova

^b: Independent t-test

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر باهدف تعیین سطح دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در آستانه ازدواج مراجعه‌کننده به مرکز سلامت خانواده شهرستان همدان و ارتباط آن‌ها با عوامل دموگرافیک انجام شد. با توجه به اینکه دانش جنسی دربرگیرنده ابعاد زیستی، فرهنگی - اجتماعی، روان‌شناختی و مذهبی بوده و به حوزه شناختی (اطلاعات و دانش)، عاطفی (احساسات، ارزش‌ها و نگرش‌ها) و رفتاری (مهارت‌های ارتباطی و برقراری رابطه جنسی) مربوط می‌شود؛ لذا بر عملکرد جنسی و مؤلفه‌های آن تأثیرگذار است. افرادی که نگرش مثبت نسبت به مسائل جنسی دارند، رابطه جنسی را بدون احساس گناه تجربه کرده و در نتیجه رضایت بیشتری را نیز از آن دریافت می‌کنند. هرچه میزان دانش جنسی افراد بیشتر باشد و نگرش جنسی مثبتی نیز داشته باشند، افراد نسبت به توانمندی‌ها و ناتوانایی‌های خود و همسر خود، آگاهی بیشتری داشته و توانایی مقابله مناسب و کارآمد بیشتری نیز خواهند داشت (۲۳). از طرفی هرچه میزان دانش جنسی افراد بالاتر باشد، آگاهی زوجین از هم در زمینه علائق و خواسته‌های یکدیگر بیشتر شده و در نتیجه عملکرد جنسی بهتری خواهند داشت. نگرش سالم نسبت به رابطه جنسی باعث تجربه یک رابطه لذت‌بخش و رسیدن به اوج لذت جنسی می‌شود، ارضای نیاز جنسی در کاهش تنش‌ها و استرس‌ها نقش عمده‌ای دارد و باعث می‌گردد فرد از آزاررسانی و خشونت علیه شریک خود پرهیز کرده و بتواند یک ارتباط لذت‌بخش و سازنده برقرار سازد (۲۴).

در مطالعه حاضر میانگین نمره دانش دختران مورد مطالعه ۳۴/۶۲ (اندکی بیشتر از نمره متوسط ۳۰) بود که با مطالعه رضانی و همکاران که در سال ۱۳۹۷ در مورد دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در شهر اهواز صورت گرفت همخوانی دارد (۲۵).

در مطالعه نیمه تجربی عزیز و همکاران که در سال ۱۳۹۵ روی ۶۶ نفر از زنان متأهل مراجعه‌کننده به مرکز جامع سلامت شهر همدان تحت عنوان تأثیر مشاوره مبتنی بر دانش و نگرش جنسی بر رضایت جنسی زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز جامع سلامت شهر همدان انجام شد، نمرات دانش و نگرش جنسی زنان مورد مطالعه که با پرسشنامه دانش و نگرش جنسی اسکاس سنجیده شده بود از نمره متوسط (۳۰) کمتر و سطح دانش و نگرش جنسی آنان پایین بود (۲۶) ولی در مطالعه ما که تعداد نمونه‌ها حدود دو برابر مطالعه آن‌ها بود میانگین نمره دانش جنسی دختران نوجوان بیشتر از متوسط و میانگین نمره نگرش جنسی کمتر از متوسط بود.

همچنین در مطالعه حاضر میانگین نمره نگرش جنسی دختران نوجوان ۲۳/۵۶ (نمره متوسط ۳۰) بود و میانگین مجموع نمره دانش و نگرش جنسی آنان ۵۸/۲۵ بود که از نمره متوسط ۶۰ کمتر

می‌باشد. در این مطالعه بین دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در آستانه ازدواج که در رده سنی ۱۹-۱۳ سال بودند با سن آن‌ها و همسرانشان ارتباط خطی معنی‌داری وجود داشت و با افزایش سن آن‌ها و همسرانشان میانگین نمره دانش و نگرش جنسی آن‌ها بیشتر می‌شد که نشان‌دهنده اهمیت بیشتر آموزش و مشاوره دانش و نگرش جنسی به گروه سنی دختران نوجوان با سن کمتر می‌باشد. در مطالعه نیمه تجربی که توسط قربانی و همکاران در مورد بررسی تأثیر آموزش و مشاوره در ارتباط با مسائل زناشویی در نحوه نگرش به روابط جنسی در دختران بدو ازدواج در مرکز مشاوره ازدواج شهرستان قزوین روی ۱۳۵ نوجوان انجام شد ۱/۸ درصد از دختران اظهار نمودند که در ارتباط با مسائل جنسی هیچ‌گونه اطلاعی ندارند اما بعد از برگزاری کلاس آموزشی و مشاوره، دیدگاه دختران نسبت به اهمیت مشاوره بهبود پیدا کرده و ۵۱/۷۸ درصد آن‌ها اعلام کردند که جهت کسب اطلاعات کامل به آموزش نیاز دارند (۲۷). در مطالعه ما بین دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان رابطه‌ای وجود نداشت اما در مطالعه باقرزاد و همکاران که بر روی دختران (نه فقط دختران نوجوان) در آستانه ازدواج در یکی از مراکز مشاوره پیش از ازدواج شهر اصفهان انجام شده بود بین دانش و نگرش جنسی ارتباط مستقیم و معنی‌داری وجود داشت (۲۸). همچنین در مطالعه‌ای که توسط Dutt و همکاران در سال ۲۰۱۷ روی ۳۰۰ نفر از جوانان کالج شهری در هندوستان انجام شد، مشخص گردید دانش جنسی در جوانان ضعیف بوده و بین دانش و نگرش جنسی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد ($p < 0.01$) (۲۹). در مطالعه‌ی محمدی و همکاران که باورهای ناکارآمد و دانش و نگرش جنسی در زنان با و بدون اختلال میل / برانگیختگی جنسی را مقایسه نموده بودند با اینکه زنان بدون اختلال جنسی دانش بیشتری نسبت به زنان دارای اختلال داشتند اما بین نگرش جنسی دو گروه تفاوتی دیده نشد (۳۰). در مورد عدم ارتباط بین دانش و نگرش جنسی در مطالعه‌ی حاضر شاید بتوان گفت که دختران نوجوان به علت قرار گرفتن در شرایط ازدواج، از طرق مختلف و عمدتاً از طریق اینترنت دانش جنسی خود را افزایش داده ولی با توجه به اینکه نگرش جنسی شامل باورهای فرد در مورد امور جنسی و تفکر مثبت و منفی او در این امور می‌باشد و باورها که ریشه در تجربیات افراد و فرهنگ جامعه دارند به راحتی تغییر نمی‌یابند از این رو این افزایش دانش دختران نوجوان که در مدت کوتاه صورت گرفته بود تغییری در نگرش آن‌ها ایجاد نکرده بود.

در مطالعه حاضر بین تحصیلات شخص و همسرش با نمره دانش و نگرش جنسی ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود داشت که باز هم به اهمیت مشاوره و آموزش دانش و نگرش جنسی به این گروه سنی، بخصوص افراد جوان‌تر این گروه سنی تأکید دارد چراکه

در سنین نوجوانی تحصیلات اکثر افراد پایین‌تر و غیردانشگاهی است. لذا دو عامل افزایش سن و سطح تحصیلات بالاتر به آن‌ها کمک خواهد کرد تا درک بهتر و سطح آگاهی بالاتری در مورد نحوه یک رابطه جنسی صحیح داشته باشند (۱۸). در مطالعه نوحی و همکاران (۱۳۸۵)، سطح دانش جنسی افراد با تحصیلات بالای دیپلم بیشتر از افراد با تحصیلات کمتر بود در مطالعه ما با اینکه با افزایش تحصیلات نمره دانش جنسی دختران افزایش می‌یافت ولی این افزایش به صورت آماری معنی‌دار نبود (۳۱) (در مطالعه ما کمتر از ۴ درصد افراد بالای دیپلم و در سال اول دانشگاه بودند که به علت سن نوجوانی به‌طور معمول نمی‌توانستند دارای مدرک دانشگاهی باشند).

در مطالعه حاضر کسانیکه از مشاوره ازدواج (عمدتاً در بخش خصوصی) بهره‌مند بودند بیشترین و کسانیکه منبع دریافت اطلاعات آن‌ها خانواده بوده کمترین نمره دانش و نگرش جنسی را داشتند و بین دریافت اطلاعات از اینترنت و نمره دانش و نگرش جنسی بیشتر هم ارتباط مثبت وجود داشت. در مطالعه ما رایجترین منبع اطلاعات جنسی مانند مطالعه رحمانیان و همکاران (۱۳۹۶) و Dutta و همکاران (۲۰۱۷) و رفایی شیرپاک و همکاران (۲۰۰۷) اینترنت بود (۲۹، ۳۲، ۳۳) در این مطالعه اصلی‌ترین منبع اطلاعات پس از اینترنت و خانواده فقط در ۵/۲۰ درصد افراد کتاب بود در حالیکه در مطالعه مالک و همکاران (۲۰۱۰) و نوحی و همکاران (۲۰۰۷) بر زوج‌های مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره ازدواج شمال و شرق تهران رایجترین منبع کسب اطلاعات جنسی دوستان (۳۱، ۳۴) و دومین منبع کتب علمی و افراد کارشناس بود. با توجه به نمره پایین‌تر از حد متوسط نمره مجموع دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در آستانه ازدواج همانگونه که لطیف نژاد و همکاران در مطالعه خود در مورد ضرورت آموزش سلامت جنسی به دختران نوجوان، یکی از یافته‌های مطالعه را "فقدان دانش و نگرش صحیح جنسی در نوجوانان" ذکر نموده است (۳۵) می‌توان بر توجه ویژه بر اجرای برنامه‌های منسجم آموزشی و مشاوره‌ای در چند جلسه و با اختصاص وقت کافی به‌منظور ارتقا دانش و نگرش جنسی زوجین نوجوان تأکید نمود.

از نقاط قوت پژوهش حاضر تمرکز آن بر دختران نوجوان در شرف ازدواج و در مرحله شروع زندگی مشترک زناشویی بوده تا بتوان با سنجش دانش و نگرش جنسی آن‌ها و ارتباط آن‌ها با مشخصات دموگرافیک آن‌ها از نتایج آن برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در خصوص مداخلات آموزشی و مشاوره‌ای به این قشر مهم از جامعه که مادران آینده کشور می‌باشند استفاده نمود. زیرا همانگونه که Curvino و Fischer ذکر نموده‌اند آموزش مسائل جنسی یکی از مهم‌ترین نیازهای آموزشی نوجوانان است (۳۶). یکی

دیگر از نقاط قوت این مطالعه حیطه‌ی موضوعی این پژوهش می‌باشد زیرا همانگونه که مشارکت کنندگان مطالعه‌ی کیفی رخشایی و همکاران ذکر نموده‌اند امور جنسی در فرهنگ ایرانی تابو محسوب می‌شود (۳۷) و صحبت چندانی در مورد آن صورت نمی‌گیرد اما مطالعه‌ی حاضر به بررسی جنبه‌ای از آن (دانش و نگرش جنسی در دختران نوجوان) که در زندگی زناشویی نقش مهمی دارد پرداخته است.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر احتمال وجود عدم صداقت در پاسخ برخی از مشارکت‌کنندگان در مطالعه می‌باشد زیرا با توجه به موضوع خاص پژوهش و روش خود اظهاری تکمیل پرسشنامه، ممکن است درجاتی از تمایل به پاسخ در جهت کسب امتیاز بالاتر در پاسخگویان ایجاد شده باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های بعدی در این خصوص، از سایر ابزارهای گردآوری داده‌ها نیز استفاده گردد. علاوه بر این، با توجه به اینکه به علت همه‌گیری بیماری کرونا در زمان انجام پژوهش حاضر، این مطالعه با حداقل تعداد نمونه مورد قبول از نظر آماری انجام شد لذا پیشنهاد می‌شود در شرایط مناسب مطالعه‌ای با تعداد بیشتر نمونه در مناطق مختلف کشور انجام گردد. همچنین با توجه به وجود دو فرد در رابطه جنسی و اهمیت ویژه‌ی آن در زندگی زناشویی و در نتیجه استحکام خانواده، پیشنهاد می‌شود دانش و نگرش جنسی دختران نوجوان در شرف ازدواج و همسران آن‌ها و ارتباط بین آن‌ها نیز مورد بررسی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

نمره دانش جنسی ۲۱،۵ درصد و نگرش جنسی ۸۱ درصد دختران نوجوان کمتر از متوسط بود و بین سن و دسترسی دختران به اینترنت با میانگین نمره دانش و نگرش جنسی آن‌ها و سطح تحصیلات دختران و همسرانشان با میانگین نمره نگرش جنسی دختران ارتباط وجود داشت. با توجه به نقش مهم دانش و نگرش جنسی در رفتار جنسی و زندگی زناشویی می‌توان بر لزوم اجرای برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای مخصوص به‌منظور ارتقا دانش و نگرش جنسی زوجین نوجوان که سن و تحصیلات اندکی دارند، تأکید نمود.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران لازم می‌دانند که از مسئولین محترم دانشگاه علوم پزشکی همدان از جمله معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه به دلیل حمایت مالی از این مطالعه که منتج از پایان نامه به شماره: ۹۹۰۸۰۶۵۶۴۸ می‌باشد و پرسنل محترم مرکز سلامت خانواده شهرستان همدان و همه کسانی که در این تحقیق آنان را یاری کرده‌اند تشکر به عمل آورند.

References:

1. Jalali I, Ahadi H, Kiyamanesh AR. The effectiveness of family training based on Olson approach for family adaptation and cohesion. *J Psycho Model Methodes* 2016;7(24):1-22.(Persian)
2. Hendrix H, Hunt H. Making marriage simple: Ten truths for changing the relationship. New York: Crown Publishing; 2013.
3. Akbari Torkestani N, Ramazan nejad P, Abedi M, Eshrati B, Nekoobahr A, Ramazan nejad P. The effect of premarital counseling with acceptance and commitment therapy- based approach on sexual function. *J Arak Uni Med Sci* 2017;19(117):34-42. [Persian]
4. Kahana E, Lee JE, Kahana J, Goler T, Kahana B, Shick S, et al. Childhood autism and proactive family coping: Intergenerational perspectives. *J Intergener Relatsh* 2015;13(2):150-66.
5. Khamse F, Zaharakar K, Mohsenzade F. The effect of practical application of intimate relationship skills (PAIRS) on enhancing sexual satisfaction and marital happiness in married wives. *J Posit Psychol* 2015;1(2):41-52. (Persian)
6. Zhang H, Spinrad TL, Eisenberg N, Luo Y, Wang Z. Young adults' internet addiction: Prediction by the interaction of parental marital conflict and respiratory sinus arrhythmia. *Int J Psychophysiol* 2017;120:148-56.
7. Bagarozzi DA. Enhancing intimacy in marriage: A clinician's guide: routledge; 2014.
8. Shahhosseini Z, Gardeshi ZH, Pourasghar M, Salehi F. A review of affecting factors on sexual satisfaction in women. *Mater Socio Med* 2014;26(6):378-81.
9. Nikirashidi F, Ghorraishi Z, Esmacilzade S. Sexual practice during AGHD period in young couples referred to Kerman Marriage counseling center in 2017. *J Urmia Nurs Midwifery Fac* 2017;18(1):30-7. (Persian)
10. MazloomiMahmoodAbad SS, Tofighiyan SA, Ardiyan N, Kalantari F, DehghaniTafti A, Zobeydi M. The effect of family health education on the knowledge and attitude of couples attending pre-marriage counseling classes. *Toloo e Behdasht J* 2019;17(6):1-11. (Persian)
11. Baghian Zarchi A. Survey of predictors of sexual satisfaction in Yazd faculty education and psychology. Esfahan: Esfahan University; 2014. [Persian]
12. Organization WH. SIXTY-FOURTH WORLD HEALTH ASSEMBLY. Geneva 2011.
13. Kazemipoor S, (10):103-124. Evolution of marriage age in Iranian women and demographic factors affecting it *J Wom Dev Pol* 2014(10):103-24. (Persian)
14. Afzali M, Allameh R. Study of educational needs of 12-14 years old girls about adolescent health and determines appropriate and effective strategies for adolescent health education. *Koomesh J* 2000;1(2):39-47. (Persian)
15. MacNeil S, Byers ES. Role of sexual self-disclosure in the sexual satisfaction of long-term heterosexual couples. *J Sex Res* 2009;46(1):3-14.
16. Rastgoo N, Golzari M, Barati Sedeh F. Effectiveness increased sexual Knowledge on marital satisfaction of married women clinical Psychology studies. *Clin Psychol Stud* 2014;5(17):35-48. (Persian)
17. Salimi M, Fatehizadeh M. Investigation of effectiveness of setual education based on behavioral-cognitive method on sexual intimacy, knowledge and self-expression of married woman in Mobarakeh. *J Mod Psychol Res* 2013;7(28):105-22.
18. Shahsiah M, Bahrami F, Mohebi S. On the relationship between sexual satisfaction and marital commitment among couples in Shiraz city, central part of Iran. *J Fundam Ment Health* 2009;11(3 (43)):233-8. (Persian)

19. Motaghi m. Knowledge and attitudes of sexual and sexual satisfaction in employee training and its relationship with Porsche Region 4 (Thesis) Tehran: Alzahra University Faculty of Social and Economic Sciences; 2009. (Persian)
20. Aliakbari Dehkordi M. Relationship between women sexual function and marital adjustment. *Int J Behav Sci* 2010;4(3):199-206. (Persian)
21. Coyne-Beasley T, Baccaglini L, Johnson RM, Webster B, Wiebe DJ. Do partners with children know about firearms in their home? Evidence of a gender gap and implications for practitioners. *Pediatrics* 2005;115(6):e662-e7.
22. Soltani F, Azizi R, Sourinegad H, Shayan A, Mohammadi Y, Khodakarami B. Sexual knowledge and attitude as predictors of female sexual satisfaction. *Biomed Res Ther* 2017;4(12):1874-84.
23. Motaghi M. Studying the knowledge and attitude of couples and their relationship with the degree of sexual satisfaction in education workers in district 4 of Tehran. Tehran: Al-Zahra University; 2009. (Persian)
24. Karimi M, Nasiri Dashtaki E, editors. The prediction of marital distress based on knowledge and attitude and ineffective schemes in married students of Shahrekord University. Third International Conference on Modern Research in The Humanities; 2016. [Persian]; Italy-Rome, institute of Ideas Managers The Capital of Vieira.
25. Ramezani Solgani S, Farshchi Tabrizi Y, Bahrani M. Survey of sexual knowledge and attitude of normal and bad supervisor of high school (15-18) years in Ahvaz. Fourth National Conference on Science and Technology of Educational Sciences; Tehran: Social Studies and Psychology of Iran; 2018. (Persian)
26. Azizi R, Soltani F, Khodakarami B, Yaghobi A, Mohammadi Y. Impact of counselling based on knowledge and attitude on the satisfaction on married women referring to comprehensive health center of Hamedan University of medical sciences (Master Thesis). Hamedan Hamedan University of Medical Sciences; 2018. (Persian)
27. Ghorbani S, Khalaj M. The effect of education and counseling related to marital issues on the attitude towards sexual relations in girls at the time of marriage in Qazvin Marriage Counseling Center. *Alborz Univ Med J* 2012;1(1):23-30. [Persian]
28. Baghersad Z, Fahami F, Beigi M, Hasanzadeh A. Sexual knowledge and attitude among girls who are getting married based on the information from yas pre-marriage counseling center. *Iran J Nurs Midwifery Res* 2017;22(3):255-6.
29. Dutt S, Majula M, 33:319-26. Sexual knowledge, attitude, behaviors and source of influences in urban college Youth: A study frm India. *Indian J Soc Psych* 2017;33(4):319-26.
30. Mohammadi Morchegani S, ABOLGHASEMI A, Kafi Masouleh M. The Comparison Of Disruptive Beliefs And Sexual Knowledge And Attitudes In Women With And Without Sexual Interest/Arousal Disorder. *J Urmia Nurs Midwifery Fac* 2020;18(4):306-17.
31. Noohi S, Azar M, Shafiee Kandjani A, Tajik A. Knowledge and Beliefs of Couples attending Marriage Counseling Centers toward correct sexual relationships. *Hayat* 2007;13(3):77-83. (Persian)
32. Rahmanian SA, Khadivzadeh T, Esmaily H. Comparison of the effect of group counseling and integrated counseling (group and individual) on sexual knowledge and attitude in women on the verge of marriage. *Iran J Obstet Gynecol Infertil* 2017;20(3):77-88. (Persian)
33. Shirpak KR, Ardebili HE, Mohammad K, Maticka-Tyndale E, Chinichian M, Ramenzankhani A, et al. Developing and testing a sex education program for the female clients of health centers in Iran. *Sex Educ* 2007;7(4):333-49.
34. Malek A, Shokoohi HA, Faghihi AN, Bina M, Kandjani ARS. A study on the sources of sexual

- knowledge acquisition among high school students in northwest Iran. Arch Iran Med 2010;13(6):537-42.
35. Latifnejad Roudsari R, Nouri MJ, Hasanpour M, Hazaveyi SMM, Taghipour A. The necessity of sexual-health education for Iranian female adolescents: a qualitative study. Iran J Obstet Gynecol Infertil 2012;15(12):7-17. (Persian)
36. Curvino M, Fischer MG. Claiming comprehensive sex education is a right does not make it so: a close reading of international law. New Bioeth 2014;20(1):72-98.
37. Rakhshae Z, Maasoumi R, Nedjat S, Khakbazan Z. Sexual Health Literacy, a Strategy for the Challenges of Sexual Life of Infertile Women: A Qualitative Study. Galen Med J 2020;9:e1862.

SEXUAL KNOWLEDGE AND ATTITUDE OF ADOLESCENT GIRLS ON THE VERGE OF MARRIAGE AND ITS RELATIONSHIPS WITH DEMOGRAPHIC VARIABLES

Maryam Katouzian¹, Soodabeh Aghababaei², Leili Tapak³, Batul Khodakarami⁴, Rafat Bakht^{5*}

Received: 10 February, 2022; Accepted: 26 May, 2022

Abstract

Background & Aim: Considering the importance of sexual knowledge and attitude in marital life, a study was conducted to measure sex knowledge and attitude of adolescent girls on the verge of marriage and its relationship with demographic variables.

Materials & Methods: In this descriptive cross-sectional study, 130 adolescent girls were randomly selected among those who referred to the family health center of Hamedan city from November 2019 to March 2020 and filled out the Sex Knowledge and Attitude Scale (SKAS) and demographic questionnaires. One-way analysis of variance, independent t-test, and Pearson correlation coefficient were used to analyze the relationships between variables. All the tests were done using SPSS 23 software and the confidence level of 0.95 was considered in all the analyses.

Results: Internet was the main source of sexual information in 53.2% of the girls. The average score of knowledge and sexual attitude of girls was 34.62 and 23.56, respectively. The score of sexual knowledge in 21.5% and sexual attitude in 81% of girls was lower than average (30). There was no correlation between knowledge and sexual attitude of the girls, but there was a direct and significant linear relationship of age with knowledge score ($P=0.022$) and with sexual attitude ($P<0.001$). There was a statistically significant relationship of internet access with the mean score of sexual knowledge ($P<0.001$) and with sexual attitude ($P=0.003$). There was a statistically significant relationship between the mean score of sexual attitude and the education level of girls ($P=0.004$) and the education level of their husbands ($P=0.028$). There was no relationship between the knowledge and sexual attitude of girls with the place of residence in the city and village and the number of their siblings and their husbands.

Conclusion: More than two-thirds of girls had sexual knowledge scores more than medium, but sexual attitude scores less than medium. There were relationships between sexual knowledge and attitude and age, as well as between the sexual attitude and their education and education level of their husbands.

Keywords: sexual counseling, knowledge, attitude, marriage, adolescent

Address: Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

Tel: +989183155892

Email: rbakht@yahoo.com

This is an open-access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, as long as the original work is properly cited.

¹ Master student of counseling in midwifery, Nursing and Midwifery School, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

² Assistant Professor of Reproductive Health, Maternal and Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

³ Assistant Professor of Biostatistics, Department of Biostatistics, School of Public Health and Modeling of Noncommunicable Diseases Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

⁴ Instructor and faculty member of the Midwifery Department and member of the Maternal and Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

⁵ Corresponding Author: PhD in Reproductive Health, Department of Maternal and Child Health, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. (Corresponding Author)